

Prin comunitățile sale de energie, „Modena își propune să fie un protagonist în această tranziție energetică”

Alessandra Filippi, viceprimar al orașului
Modena din Italia

Orașul Modena din Italia este semnatar al Convenției primarilor și a fost evidențiat recent în revista italiană Forum PA pentru eforturile sale în domeniul decarbonizării și al tranziției către sustenabilitate. S-a subliniat potențialul comunităților de energie, dar și importanța apartenenței la Convenția europeană a primarilor pentru atingerea obiectivelor propuse.

Mai întâi summitul G20 de la Roma, dar și reuniunea ulterioară COP26 de la Glasgow au evidențiat în mod clar starea de sănătate a planetei noastre și importanța luării unor măsuri imediate prin implementarea unei tranziții energetice eficace și dezvoltarea unei structuri economice și de producție care să țină seama de durabilitatea mediului. Municipality orașului Modena își propune să fie un protagonist în această tranziție energetică menită să combată schimbările climatice. Pe de altă parte, înainte de pandemia globală de COVID-19, milioane de oameni au ieșit în stradă pentru a cere justiție climatică. Având în vedere că

crizele sociale, sanitare și climatice sunt interconectate, aceste probleme necesită soluții comune. Comunitățile de energie ar putea fi o soluție pentru abordarea lor.

Ce sunt comunitățile de energie?

O comunitate de energie se bazează pe un sistem de colaborare între organismele publice locale, companii, mediul de afaceri și cetățeni, care aleg să dezvolte infrastructuri de energie din surse regenerabile și să utilizeze autoconsumul plecând de la un model bazat pe partajare. Este un instrument extrem de util pentru combaterea schimbărilor climatice, dar și a sărăciei energetice, care afectează peste două milioane de familii italiene. Implicând în mod direct comunitatea, accelerează conștientizarea și instruirea necesare cu privire la astfel de chestiuni fundamentale.

Comunitățile de energie ar trebui recunoscute la nivel internațional ca fiind esențiale pentru atingerea obiectivelor Acordului de la Paris, întrucât sunt instrumente care ar putea soluționa mai multe probleme o dată.

Conștientizarea și implicarea utilizatorilor

Comunitățile de energie pot implica numeroși actori sociali în provocarea decarbonizării. Proximitatea centralelor de consumatori va face ca, în multe cazuri, să existe instalații pe acoperișuri sau în vecinătatea clădirilor, atrăgând astfel atenția asupra implicării active a cetățenilor. Implicarea utilizatorilor individuali și beneficiile economice ale unor astfel de sisteme vor impulsiona membrii comunităților să adopte comportamente mai responsabile în privința eficienței energetice și, în general, să fie mai conștienți de dinamica care caracterizează producția, consumul și vânzarea de energie electrică.

Aceste elemente pot duce la utilizarea unor soluții tehnologice inovatoare, cum ar fi un model care adaptează profilul de sarcină la nevoile rețelei și, astfel, și acțiunile consumatorilor. Conferindu-le clienților finali o mai mare responsabilitate, aceștia se vor simți obligați să își alinieze profilurile de sarcină și de producție, echilibrându-și mai întâi propriul sistem de dimensiuni mai mici.

Un cadru legislativ în evoluție

Directiva privind energia din surse regenerabile (RED II), transpunerea sa parțială și transformarea în lege a decretului italian *Milleproroghe* definesc cadrul legislativ pentru comunitățile de energie. Acesta stabilește posibilitatea de creare a unor comunități care fac schimb de energie atât în scopul autoconsumului colectiv instant, cât și al celui amânat.

Raportul Legambiente din mai 2021, intitulat „Municipalități regenerabile”, a trecut în revistă cel puțin 30 de configurații locale ale comunităților de energie care folosesc surse regenerabile de energie și sunt angajate într-un autoconsum colectiv. Este o mișcare cu un

avânt mai puternic decât instalațiile centralelor mari, ceea ce arată o dorință clară pentru o abordare de la bază la vârf.

Angajamentele municipalității din Modena în cadrul Convenției primarilor

Procesul de decarbonizare a înregistrat o accelerare accentuată în ultimii ani, iar chestiunile care țin de sustenabilitatea mediului, cea economică și cea socială au devenit prioritare nu doar la nivel european, ci și în cadrul politicilor autorităților locale. Modena are o situație care este critică pentru calitatea aerului, astfel că tranziția către energia verde este deosebit de urgentă pentru îmbunătățirea stării de bine a oamenilor.

Majoritatea municipalităților membre ale AESS (Agenția pentru Energie și Dezvoltare Durabilă) s-au alăturat rețelei Convenției primarilor și au elaborat planuri de acțiune privind energia durabilă (și clima) (PAEDC). Municipalitatea din Modena a aprobat un astfel de plan în februarie 2021, având drept obiectiv reducerea emisiilor de CO₂ cu cel puțin 55 % până în 2030, în concordanță cu obiectivele UE. Inițiativa Convenției primarilor a avut un impact pozitiv asupra teritoriului național, prin implicarea a numeroase orașe și părți interesate și prin creșterea gradului de conștientizare cu privire la problemele climatice.

Întrucât unele municipalități mai mici și de dimensiuni medii s-au confruntat cu probleme interne, ar trebui să se creeze noi instrumente și/sau instrumentele existente ar trebui să devină mai eficiente pentru ca aceste municipalități să poată participa pe deplin la implementarea planurilor lor de acțiune. Acest plan pare a funcționa bine, deoarece un număr tot mai mare de orașe se angajează proactiv alături de părțile interesate locale și creează cu succes comunități de energie.

Proiecte specifice de comunități de energie

Beneficiind de cofinanțare din partea inițiativei europene [EIT Climate-KIC](#), în septembrie 2019, AESS, ENEA și Universitatea din Bologna au lansat proiectul [GECO](#) (comunitatea de energie verde) cu participarea cetățenilor, a asociațiilor și a mediului de afaceri local. Până în 2023, acesta va duce la crearea primei comunități de energie virtuale din regiunea Emilia-Romagna, în Bologna.

GECO va facilita dezvoltarea a 8 noi centrale energetice bazate pe surse regenerabile, care se vor traduce într-o centrală pentru centrul agroindustrial CAAB/FICO, o centrală bazată pe biogaz pentru eliminarea deșeurilor organice, instalații solare fotovoltaice pe mai multe clădiri rezidențiale, pe un centru comercial, pe acoperișurile Fondazione Fashion Research, ZR Experience și ale sediilor companiilor învecinate.

Toate acestea vor reprezenta în total 14 MW de energie nouă generată de instalațiile fotovoltaice, care până în 2023 vor produce peste 15,4 milioane kWh/an, cu o reducere de 120 MWh/an a necesarului de energie, ceea ce înseamnă evitarea a 58 000 de tone de emisii de CO₂ anual în atmosferă.

Proiectul este în curs și implică dezvoltarea unei platforme pentru analiza fluxurilor de energie (producție, stocare și consum), care este utilă pentru asigurarea flexibilității energetice în cadrul comunităților, astfel încât membrii unei comunități să își poată monitoriza consumul de energie și contribuția la comunitate.

Comunitățile de energie: aspecte încă nesoluționate

Transpunerea parțială a directivelor europene referitoare la producția proprie și schimbul de energie a permis lansarea a numeroase inițiative, cu rezultate remarcabile având în vedere că legislația a fost aprobată cu doar un an și jumătate în urmă. Au apărut însă unele chestiuni critice și o serie de aspecte rămân nesoluționate.

Dimensiunea comunităților de energie

Dimensiunea comunităților de energie, bazată pe parametri electrotehnici, se dovedește adesea a fi restrictivă în ceea ce privește potențialul de participare întâlnit, de obicei, în experiențele de proiect, mai ales în cazul structurilor care depășesc 150 kW.

Stimulele actuale recompensează numai energia partajată printr-un tarif, indiferent de dimensiunea instalațiilor. Una dintre chestiunile critice identificate se referă la configurațiile instalațiilor mai mici, care se dovedesc a fi sustenabile numai dacă se aplică deduceri fiscale și superbonusul. Pentru a asigura perpetuarea acestor experiențe de la bază la vârf, proiectele trebuie să fie și viabile din punct de vedere economic.

Guvernanța mecanismului

O chestiune delicată este guvernanța mecanismului: pusă în discuție în Europa de o modificare care prevede alocarea separată a profiturilor care le revin membrilor direct din facturile lor, aceasta creează o serie de complexități potențiale în gestionare și riscă să invalideze modelele de afaceri implementate în prezent. De asemenea, din perspectiva guvernantei, este nevoie să se aibă în vedere modele care pot fi gestionate de la bază la vârf pentru configurațiile mai mici, fără a risca ca costurile de gestionare complexe să afecteze profitabilitatea și să le facă să-și piardă din atractivitate. Ar trebui să se aibă în vedere și un rol activ al administratorilor în acest sens, aplicând deducerile direct pe factură, însă într-un mod liber și neobligatoriu.

O accelerare necesară pentru atingerea obiectivului de neutralitate climatică

În prezent, în Italia, peste 1,1 milioane de instalații de energie din surse regenerabile satisfac 37,6 % din consumul total de energie electrică și 19 % din consumul total de energie, printr-un mix de tehnologii care vizează producția de energie electrică și/sau termică, răspândite în toate municipalitățile. Pentru respectarea angajamentelor asumate și a termenelor-limită, este

nevoie de o intervenție rapidă și concretă care să accelereze procesul. În această privință, o contribuție utilă ar putea veni din partea comunităților de energie.